

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Via Vitæ Operis Hvivs Hypothesis

Florentius <Batavus>

Antverpiae, 1551

Quam pernitosum sit consuetudinem hadere eum improbis. Cap. 10.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30077

DE PROBITATE

2. Reg. 19. d. datis ad capiendū Dauidem, qui vtriq; prophetaſſe ſcribuntur ſimul atq; iunxerunt ſeſe prophetarum cœtui. Miſit enim Saul (inquit ſcriptura) lictores vt raperent Dauid, qui quum vidiffent cuneū prophetarū vaticinantium, & Samuelē ſtāntem ſuper eos, factus eſt etiā Spūs Domini in illis, & prophettare cœperunt etiam ipſi. Quod quū nunciātū eſſet Sauli miſit & alios nuncios, prophetauerūt autē & illi. Et rursū miſit tertios nuncios, qui & ipſi prophetauerūt. Abijt etiam ipſe in Ramatha & venit vſque ad cisternā magnam, quæ eſt in Socho & interrogauit & dixit. In quo loco ſunt Samuel et Dauid? Dictūque eſt ei. Ecce in Naioth ſunt: & ambulabat ingrediens, & prophetabat vſq; dū veniret in Naioth in Ramatha. Et expoliavit etiam ipſe ſe veſtimentis ſuis, & prophetauit cum ceteris coram Samuele, & cecinit nudus tota die illa & nocte. Vnde & exiuit prouerbium. Num & Saul inter prophetas? *Iuue. ſat. 2.* Aspice quid faciant commertia.

Quam pernicioſum ſit conſuetudinem hadere cum improbis. Cap. 10.

Pſal. 17.

Quā periculoſum ſit cōſuetudinē habere cum improbis myſticus nobis pſaltes manifeſtat, dum poſt illud Cū ſancto ſanctus eris, continuo ſubiungit, &

& cum, peruerso peruerteris. Quū autē corrupta hominis natura semper pronior sit ad malum quam ad bonum, ferè sit vt plus ad nocendum valeat consortium malorum citiusque rapiat ad impietatem, quàm od virtutem iuuet et flectat consortium proborū. Rem enim bonam corrūpere ac deprauare quā malam reparare & reconcinnare longè procliuius est. Hac de causa introducturus Dominus filios Israel, seверо edicto interfici ac dispergi iussit vniuersos terræ illius in habitatores, atq; adeo oēm vetuit populo suo cum prophanis illis nationibus amicitiam, idq; sub hac interminatione. Si nolueritis in
Num. 33. 56.
terficere habitatores terræ qui remāserint: erunt vobis quasi clavi in oculis, & lanceæ in lateribus: & aduersabuntur vobis in terra habitationis vestræ. Et quicquid illis cogitaueram facere, vobis faciā. Quod ipsum etiam rei ipsius probauit euētus. Quū enim relictī essent non pauci ex prophanis illis, partim ex populi israelitici ignauia, qui pro viribus conatus non sit illos prorsus dispellere, partim ex diuina permissione quæ illis vtī voluerit ad probādā et exercitandā populi sui virtutē atque cōstātiā, & ad declarādū, an ex sincero amore & ex toto pectore Deo adhereret, an secus grauissimis tādē.
Dei

*Ibidem. g.**Iu. 2. & 3. d.*

DE PROBIDADE

Dei populus iuncta iam cū prophanis amicitia ab eisdem attritus est afflictionibus. Porro quod populo Israelitico vsuuenit, de relictis ei ad exercitium aduersarijs, idem & hodie contingit religiosis omnibus sodalitijs atq; collegijs: quæ nunquam fere sunt sine impijs & imperfectis. Qui pijs quidem & perfectioribus magnam semper præstât insignium meritorum occasionem, dum illorum improbitate, istorum probitas, tolerantia, humilitas, benignitas, cæteræq; virtutes probantur & exercentur: imperfectioribus vero & incipientibus magnum adferunt virtutum dispendium. Quam ob rem eiusmodi tyrones ab illorum qui improbatissunt moribus communiõne, studiose sese debent quatenus fieri potest subducere, ac sedulo eos qui scurriles sunt verbis, qui leues salibus, qui risu & cachinnis dissoluti declinare. Impossibile enim est, vt cum istiusmodi versantes tranquillitatem pectoris, morumq; grauitatem, quæ non nisi continua seruantur sedulitate, possint tueri. Heu væ, atq; iterum væ ei, qui perditorum hominum prorsus nihil veretur vti consuetudine, quum ne citra illorum quidem cõmercium vix liceat esse probis. Quinimo vt omnium etiam mortalium vites consortium,
 vel

vel sic tandem vix ad tranquillam illam pa-
 cati animi perueneris vnitatem: quanto mi-
 nus si in tumultuosam verferis inquietorū
 & improborum turba? Atqui si talium cō-
 mercium fugere potes nec fugis, sed poti-
 us ipsorū consortio aut ineptijs temet oble-
 ctas, etiamsi ipsos in suis imitari nolis, Deo
 tamen hac in re nō mediocriter displicebis
 sicuti multapassim probare possunt scriptu-
 re loca, palam testantia, que admodū pro-
 borum cum iniquis commercium vel Deo
 ipsi sit maximè inuisum nedū perniciosum
 probis. Liquet hoc in Iosaphat rege alio-
 qui optimo: qui amicitia iunctus, & suppe- 2. par. 22. a.
& 23. a.
 tias ferens impio regi Achab, grauius Deū
 scribitur offendisse: eoq; durā hanc à Domi-
 no per prophetam quendā audiisse increpa-
 tionem. Impio prebes auxiliū, & ijs qui ode-
 runt dominū amicitia iungeris: & idcirco
 iram quidem Domini merebaris, sed bona
 opera inuenta sunt in te & cæt. Huc etiam 2. Par. 25. b.
 pertinet quod Dominus regi Amasie ex-
 peditionem adornanti vetuit ne in pugnā
 proditurus conductum sibi exercitum iun-
 geret militum israelitarū, propterea quod
 Dominus non esset cum illis. Ex his facile
 perspicere & animaduertere quisq; potest,
 quā periculosum sit amicitia iunctū esse cū
 S impijs

DE PROBITATE

Gen. 27. 28

ibid. 28. c.

Tob. 3. c.

Bar.

Eccle. 1. a.

impijs: aut versari inter eos, qui Deum non
 quarunt ex toto animi affectu. Exemplum
 itaq; nobis proponamus ipsum patriarchā
 Iacob, qui matris sequens consilium, vel ar
 repta fuga nō dubitavit fratris sui Esau de
 clinare contubernium: vnde etiā idoneus ac
 dignus effectus est visitationibus ac reuela
 tionibus diuinis. Quæ res ad nostrā scripta
 doctrinā, figurā nobis prætulit, quod is di
 gnus reddatur reuelationibus atq; afflatib⁹
 diuinis, qui nouerit sese subducere cōsortio
 leuiū & ineptorū. Fieri enim haud potest,
 vt quis voluptatem capiens ex ridiculis, fu
 tilibus aut obscenis, simul etiam intus visita
 tionibus potiatur & afflatibus consolatio
 nibusq; diuinis. Huius rei Sara illa Tobie
 iunioris vxor insigne in se præstans exēplū,
 ita Dominū scribitur in sua præcatione ap
 pellasse, Nūq; cū ludētibus miscui me: neq;
 cum ijs qui in leuitate ambulant participē
 me præbui. Virum autē cum timore tuo, nō
 cū libidine mea cōsensi suscipere. Vnde et
 am Ber. Inter bonos inquit bonorū esse salu
 tē habet: inter malos vero etiā laudē. Illud
 tantæ fœlicitatis est quātæ securitatis: hoc
 tantæ virtutis quantę difficultatis. O quale
 nēpe est illud, tangere picē, & nō inquinari
 ab ea: In igne sine lēione versari. Te appel
 lo quisquis recens spirituali militiē inuitatus

es q̄ seruū aut ancillā profiteris Christi: ōne
 defugito impar contubernium: vndiq; tibi
 prospicito: nullibi gētiū est securus, nusquā
 tutus, Caue vsquā audaculus sis: caue te so-
 dalitio tradas hominum malè feriatorū aut
 parū mortificatorū: tuā ipsius cōtēplare im-
 becillitatem, ne te cōmittito discrimini, cui
 te maturè potes subducere. Caue leuiculū
 quid arbitreris leuiū hominū interesse cæti-
 bus, consolatiunculas sumere ex inanibus
 verbis, ex salibus, ex risibus, ex dicterijs, ex
 lusibus ex iocis, quādoquidē hoc nō est mū-
 dū fugere, sed quū speciē promittas religio-
 nis, mūdū sequi, nō seculū relinquere sed ā-
 plecti, deniq; nō egyptū deserere, sed semel
 desertū repetere. Hac de re loquēs insignis
 inter priscos patres Heraclides ait. *Suadeo*
 tibi serue Dei, vt omni virtute mētis diffu-
 gias eorū cōspectū atq; colloquiū, quorū cō-
 trariū est bonæ vitæ ppositū. Quoniā & si
 nulla eorū legiōe maculeris morū p̄bitate
 munitus, certè vel leniter aut resolueris vt
 securior, aut erigeris vt melior, & irridebis
 aut vituperabis taleis, q̄ nō sine tua noxa fe-
 cisse cognosces. Sūt tamē hæc ipsa sanè in-
 telligenda, nimirū vt cōsuetudinē quidē vi-
 temus imperfectorū & mundanorū vbi fie-
 ri potest, sed maximè in conuersionis pri-
 mordijs: & quā diu sumus & ipsi imperfecti

S ij

& im-

DE PROBITATE

& imbecilles, etiam si iam multis retro annis viam Domini finis ingressi: neminem vero fastidiamus aut abiciamus, si quando nos ratio aut necessitas cogat cum eiusmodi versari aut miscere colloquia: sequentes hac in re Senecæ doctrinam ita suo amico scribentis. Recede in te ipsum quantum potes cum iis versare qui te meliorem facturi sunt illos admitte quos tu poteris facere meliores.

Seneca ad
Lucil. ep. 7.

Breues institutionum de ratione exaudi & versandi foris. 1.

Quacumque ex causa aliquo te decreueris recipere, primo semper perfectionis tuæ causam studiosè Domino commenda: neque quoquam prodeas nisi sancta aliqua premunitus præcatione: imo quod maius est vel orans, ac pio aliquo exercitio vacans egredere, tanquam corde tendens ad cœlestia: quo sic te Dominus tueri & cum prosperitate & sine animæ, seu spiritualis profectus dispendio dignetur reducere.

Quod sanè haudquaquam fieri posset, sine peculiari diuini numinis ope: maximè quum tot vndique sint obuia discrimina, vnde non sine detrimento aut contagio aliquo te queas explicare, quemadmodum grauitè scribit

Sen. ep. 7.

Seneca ita inquit. Ego certè confiteor imbecilli-

becillitatem meam. Nunquam, mores quos
extuli refero. Aliquid ex eo quod compo-
sui turbatur. Aliquid ex his qui fugavi redijt.
Quid me existimas dicere? Amarior re-
deo, ambitiosior, luxuriosior: imo vero cru-
delior & inhumanior quia inter homines
fui. Hinc rursus Quoties ait inter homines
fui, toties minor homo redijt. Minor pieta-
te, minor tranquillitate conscientie, minor pu-
ritate. Hæc itaq; facientem, sicque deuota
te ipsum præce premunientem non dedigna-
bitur Dominus Iesus te dirigere: & angelus
tuus sanctus sollicitius te studebit conserua-
re, quemadmodum Tobiam iuniorem conser-
uauit angelus præmunitum pia præce To-
biæ senioris, cuius ille per omnia parens cõ-
silio, non solum omne euasit discrimen, ve-
rum etiam domum reuersus est & vxore si-
mul & magnis ditatus facultatibus.

II. Vbi te necessitas cogit prodire in Pro. 4. d.
publicum omni custodia arcanum serua cor-
dis tui thesaurum, & quærto semper vbi
vales desidera vero vbi non vales solitudi-
nem, ita vt citra euidentem necessitatem
ipsam seu preciosam amicam omnisq; reli-
gionis fructiferam matrem nusquam deferas.
Nam vt pisces diu bene esse non potest ex-
cepto aquis, nec volucris recens æditæ sublatæ

Sij enidulo,

DE PROBITATE

Sen. ep. 7. ē nidulo, ita nec religioso præsertim monacho diu bene esse potest diutius quā necessitas postulat agēti in publico. Qua propter iuxta Senecę præceptū, fuge semper turbā seu multitudinē, imo paucitatē, imo etiā hominē solū, & caue apud vllū diutius quam par est hæreas. Solitudo & vnitas maximè tibi necessaria est, vtpote qua sine tuo damno diu carere non possis. Raro sine iactura hanc deserēs: raro sine ingenti cordis amantudine ad hanc reuerteris.

III. Si procul est eundū, & ad prolixā aliquā te paras profectiōnē, sumpta hinc occasione cogita pgressum illū virtutū spirituale duraturū toto vitæ tuæ tēpore. Cogita peregrinū te in regione hac aliena pperantē ad ciuitatē Ierusalē cælestē, vnde fortasse porro abes. Nā vt longo vixeris tēpore multosq; exegeris annos fortasse vel magna ex parte viæ es oblitus, vel magis regressus es q̄ pgressus. Ideoq; altissimū deprecare vt ipse te digne ptegere, nō mō in itinere hoc corporali, verū etiā multo magis in itinere spirituali, ita cū ppheta dicēdo. Gressus meos dirige secūdū eloquū tuū, (hoc est, iuxta legis tuę prescriptū) & nō dominetur mei oīs iniustitia, & rursus cū eodē
Psa. 35. Deduc me Domine in via tua, & ingrediar
in veri-

Psa. 118.

Psa. 35.

In veritate tua. Vel apprecare Dominū vt psa. 17. 69
 præcingat te virtute & ponat immaculatā Hab. 1. d.

viā tuā, vt perficiat pedes tuos tanquā ceruonū, & super excelsa deducat & statuatur te: hoc est ad culmen te perducatur virtutum, in quo mentes constituit angelicas, quæ altissime sunt diuini amoris perfectiōe sublimare
 III. Si iter periculosum & sordidū arripie dū est, in mentē tibi subeat iter vitæ præsentis multis vndiq; periculis expositū, & varijs contaminatū sordibus peccatorū, atq; huius rei ex animo subducta ratione, cū mestitudine cordis, id à Deo præcib' impetrare stude, vt & te comitari, & à lapsu dignetur præseruare, deniq; vt tibi largiri dignetur per fallax & contagiosum hoc seculū citra animæ tuæ legionē & cōtagiū pertrāsire.

V. Ad ædē sacrā aut ad officiū ecclesiasticū iturus, cor tuū diligenter præpara, disturbabis inde omnibus extraneis cogitationibus, quæ quoquo pacto tibi possent in diuino cultu incōmodare, vt ita Deum colere & adorare etiam pijs cogitationibus queas nedū labijs oris. Huc enim te Sapiens hortatur dū ait. Ante orationē præpara animā Eccle. 18. 6.

tuā: & noli esse quasi homo qui tētatur Deū. Tāquā si dicat. Quicquid in te posset Deo displicere, ne cūcteris id prin' abijcere & diligenti

S iij

ligenti

DE PROBITATE

ligenti discussione impiam tuam perscrutans vitam, si quid deprehēdas noxæ maxime si quid offendas criminis tetricioris conscientiam tuam præmentis, mox illud pro virili parte studeas peculiari aliqua cordis compūctione expiare, sumpto certo proposito deinceps nō relabendi, alioqui haud quaquam Dominus te est auditurus.

VI. Templum vero iam ingressus, primo omnium oculos sustolle in crucem illā dominicam, quæ sublimiorem & medium fere occupans templi locū, in ipsius chori sita est frontispicio. Et crucifixum contemplans oculis cordis, tecum reputa quam paratus sit obuijs illis & passis in cruce vlnis vnumquēq; excipere: item quomodo eiusmodi figura omneis nos adhortetur & extimulet ad sui imitationem per verā penitentiam, humilitatem, paupertatem, & mundi huius contēptum, deniq; quomodo excitare nos gestiāt per ingestam animo nostro passionis suæ memoriam ad recipiendū sui amorem.

VII. Iturus ad sacram concionem, ne committas quin prius Deū precibus sollicites ad impetrandam gratiā, quæ mentem tuā, & animæ tuæ aures, hoc est intellectum diuino quodam fulgore illustret atq; aperiat
quum

quum ad vtiliter capiendā, tum ad salutari-
ter retinendā, quæ salutis tuæ sunt necessa-
ria. Peculiariter autem diuinum illum tibi
inuocato Spiritū, cuius numine sancti Dei
homines afflati diuina nobis tradidere elo-
quia, vt eiusdem Spiritus illustratione ip-
sius possis traditiones apprehendere.

VIII. Vbi vero animi causa est egredien-
dum, veluti ad expatiandum, ad captandū
aërem, ad visendos amicos, ad conuiuium
quo fortè vocatus es peragendū: vnde for-
tè multum tibi occurret vanitatis, prius te
diligenter armare studè clypeo prouiden-
tiæ, quo vndique tibi ipsi vigilanter prospi-
cias: maximè tamē oculis & linguæ: illis qui-
dem ne diutius hominem quempiam adspe-
ctes, huic vero ne intēperanter verba vspi-
am fundites, sed quatenus fieri potest in ser-
mone te parcum exhibeas. Quod si vero
quis vana quædam aut scurrilia multa effu-
tiat, tu contra pectori tuo sanctum aliquē
cogitatum ingeras, eo q̄ te ipsum occupes:
sicuti de beata legimus Cecilia, quod can-
tantibus in nuptiarum suarum celebra-
tione organis ipsa in corde suo soli Domi-
no decantavit, dicens, Fiat Domine cor me-
um & corpus meū imaculatum vt non con-
fundar. Præterea si quid audire aut videre psal. n.º.
contingat,

contingat,

DE PROBITATE

contingat quod insignē aliquā in se habeat voluptatē iucūditatē aut venustatē, hic protinus animo transferaris ad contēplandam inenarrabilē illam iucunditatē & decorem regni cælestis, tecum reputans quārum illic suppetat voluptatū & gaudiorum, quo vel sic alacrius & perfectius calces fluxas omne is voluptates huius seculi.

IX. Semper cū natu grandioribus potius versare quā cum iunioribus. Etenim vt sit iucundius versari cū iuuenibus aut cœnis, vtilius tamē & simul securius est versari cū maioribus: nimirū q; ab his vtpote eruditis multarūq; rerū experiētia edoctis, quip piā scitu dignū audire aut discernere possis deniq; q; hi ferē sint cæteris magis prauis mundi voluptatibus demortui: eoq; minus subest periculi cū eiusmodi habere cōmercium. Quā vero sit perniciosum & periculosū cū iuuenib; iungere cōsuetudinē eorūq; parere consilijs manifestē discimus ex rege Roboā filio Salomonis: q; parū abfuit quin totū suū perdiderit regnū, propterea q; iuuenū potius seq; maluerit, quā cōsiliū seniorū. Prius tamē quā pectoris tui arcanū alicui reueles petiturus ab ipso consiliū, dispi ce diligenter hominis ipsius ingenium vitā et mores, vt ne ali; te credas quā religione & prudentia conspicuo. Quippe à melioribus

2. Reg. 12.

melius itē habetur cōsiliū . Quāobrē cauē
dum tibi ne pręproperus aut pręceps sis in
pandendo cuiquam animi tui secreto.

De lingue intēperantia, vitio longe pestilētissimo. Ca. II.

VT instituti nostri prosequamur argu
mentū de honestate cōuersationis ex
traria, hic iam ipsius argumēti cursus
admonet, vt nōnulla etiā de ratione silēdi
atq; loquēdi tradamus. Quātū autē habeat
momēti pręsertim in homine religioso si
lētū, quantūq; adferat hominis animo trā
quillitatis, pbē intelligit quisquis rerū spiri
tualiū est nō prorsus rudis. Lōgē tamē peni
tius id nouit q̄ huius est virtutis studiosus, &
ipsa rei experiētia didicit quātū cōferat ad
obtinendā augēdamq; tranquillā illā vni
onē animi, & ad cōseruandā cordis puritatē
& quantum ex aduerso noceat loquacitas.
Quū aut nullum sit in humano corpore mē
brū q̄ plura cōmittuntur peccata, quam per
linguā, (quandoqdē per hanc cōmittitur
arrogantia, inuidētia, ira, impudicitia, ob
trectatio: & in sūma oē ferē vitiorū genus
paratur, atq; adeo etiam in alijs excitatur
ministerio linguæ:) deinde quū tanta sit lo
quendi p̄nitas, difficile est hoc mēbrū rectē
moderari, quēadmodū benē testatur beatus
Iacobus ita scribēs. *Lingua inquit ignis est, Iac. 3. b.*
vniuersitas iniquitatis. *Lingua cōstituit in*